

Manresa 2022
Transforma

Centenari de Joseph Beuys

Del 28 al 30 d'octubre de 2021

Cultura i art

Aquest 2021 el nom de Manresa s'inscriu al costat de grans ciutats que commemoren el centenari del naixement de Joseph Beuys, l'inclassificable artista que, ultrapassant l'art, s'endinsa en l'antropologia, l'ecologia, l'humanisme... amb un transgressor discurs plenament vigent encara als nostres dies.

Us presentem aquest llibret que busca contextualitzar i explicar aquestes relacions entre l'artista i la ciutat de la mà de la Pilar Parcerisas, la millor coneixedora de la vida i l'obra de Beuys.

“Sóc un transmissor. Jo irradio”, diu l'artista. Que la potència de les idees de Beuys ressoni en la Manresa contemporània com el Braunraum (espai marró) que la nostra ciutat li va evocar: un lloc màgic on la Transformació, en majúscula, és possible.

Anna Crespo i Obiols

Regidora de Cultura de l'Ajuntament de Manresa

La ciutat de Manresa està celebrant enguany i el 2022 el 500 aniversari del pas d'Ignasi de Loiola per la ciutat de MANRESA entre 1522 i 1523, on va escriure els Exercicis Espirituals, la base ideològica i conceptual de la seva Església i Companyia dels Jesuïtes.

El 1966, Joseph Beuys (Krefeld, 1921-Düsseldorf, 1986) va executar l'acció demostració FLUXUS titulada MANRESA a la galeria Schmela de Düsseldorf el 15 de desembre de 1966, amb la col·laboració del compositor danès Henning Christiansen i de l'escultor també danès Björn Nörsgaard. Aquesta acció, basada en una creu migpartida que al·ludeix a l'escissió de l'home contemporani, entre intuïció i raó, entre Orient i Occident, s'inspirava en Ignasi de Loiola i els Exercicis espirituals. Aquesta acció de Beuys marca el trànsit cap al concepte d'escultura social i de la potencialitat de la creativitat com a capital. Beuys va mesurar la seva biografia confrontant-la amb la de Loiola, dos soldats que abandonen les armes per convertir-se en pelegrins i guies per a la transformació de la societat.

L'any 1994 es va dur a terme l'exposició Manresa Hauptbahnhof (Manresa, estació central) que tingué lloc a la Fundació Caixa de Manresa i al Centre d'Art Santa Mònica de Barcelona, amb els dibuixos, les partitures i les fotografies de l'acció Manresa de Joseph Beuys. Al mateix temps, el 4 de novembre de 1994 es dugué a terme a la ciutat de Manresa, l'acció MANRESA HBF (Manresa, estació central) executada pels antics col·laboradors de Joseph Beuys: Christiansen and Nörsgaard, amb la col·laboració del compositor Christophe Charles, del teòleg Friedhelm Mennekes S.J. i la presència de Harald Szeemann, director de la documenta 5 de Kassel, de diverses biennals de Venècia i comissari de la més gran retrospectiva que hi ha hagut fins ara de Joseph Beuys (Kunsthau Zurich, Centre Pompidou, París, i Reina Sofia, Madrid), que vingué a Manresa per seguir l'acció i fer una conferència sobre Beuys durant la inauguració.

Enguany, la ciutat de Manresa ha impulsat la reedició dels continguts del llibre sobre l'acció MANRESA de 1966 de Beuys, amb l'editorial TENOV i versions en català, castellà i anglès, però al mateix temps programa una nova acció per al març de 2022 amb Björn Nörsgaard, Christophe i Egon Charles, en homenatge a Joseph Beuys, Ignasi de Loiola i Henning Christiansen (1932-2008), el títol de la qual és: “On és l'Element 3?”, pregunta reiterada que fa Beuys durant l'acció MANRESA de 1966.

Pilar Parcerisas i Colomer

Comissària del Centenari de Joseph Beuys a Manresa

JOSEPH BEUYS

LA SEVA INFLUÈNCIA I LA VINCULACIÓ AMB MANRESA

L'artista alemany Joseph Beuys (Krefeld 1921 –Düsseldorf, 1986) va pertànyer al moviment FLUXUS en el marc del qual va dur a terme happenings i performances, sense que per això abandonés altres tècniques, com la pintura, l'escultura i les instal·lacions. També va destacar per la seva concepció sobre teoria de l'art i pedagogia. El seu extens treball es fonamenta en la filosofia, l'antroposofia, l'humanisme, l'art, la ciència, i en una visió antropològica que culmina la seva definició ampliada de l'art, la qual desemboca en la idea de l'escultura social, per la qual reivindicava un paper participatiu i creatiu en la conformació de la societat i la política. La seva trajectòria es va caracteritzar per debats públics oberts sobre temes que incloïen tendències polítiques, ambientals, socials i culturals a llarg termini.

Manresa és dins l'obra de Beuys una de les baules de la seva concepció artística. A partir d'un episodi de crisi personal que el va connectar amb la transformació de Sant Ignasi a Manresa i l'experiència artística i teòrica que se'n va desprendre, tant Ignasi de Loiola com la capital del Bages es van introduir en la simbologia i la terminologia de l'univers artístic del carismàtic artista alemany.

Joseph Beuys és considerat un dels artistes més influents de la segona meitat del segle xx i va transformar radicalment l'art contemporani.

Qualificat d'*artista-xaman* i símbol de la pedagogia radical, la democràcia directa i la plàstica social, Beuys va deixar molt alt el llistó en la concepció de l'art expandit, llegant el missatge a l'art del segle XX que "cada persona és un artista, en potència" si aplica la seva creativitat al treball.

El 2021 se celebra arreu del món el centenari del seu naixement, amb actes, activitats i intervencions artístiques a diferents ciutats d'Alemanya i d'arreu, des de Melbourne fins a Chicago, passant per Ankara, Estocolm, Tòquio o Manresa. I, en aquest darrer cas, coincideix el centenari del naixement de l'artista amb el 500 aniversari de l'estada de Sant Ignasi a la ciutat, la qual cosa va convertir Manresa en punt cardinal de la geografia pròpia de Beuys.

MANRESA

DÜSSELDORF, 15 DE DESEMBRE DE 1966

Joseph Beuys executà l'acció demostració MANRESA a la galeria Schmela de Düsseldorf, amb la col·laboració del compositor danès Henning Christiansen i de l'escultor, també danès, Björn Nørsgaard. L'acció, inspirada en Ignasi de Loiola, amb qui l'artista estableix un paral·lelisme biogràfic, s'inclou dins el moviment FLUXUS, renovador de la música i la plàstica als anys 60. Beuys patí un accident aeri durant el II Guerra Mundial i abandonà el món militar per l'espiritualitat de l'art. Loiola, ferit en batalla, abandonà les armes al seu pas per Montserrat i Manresa i es convertí en el pelegrí que escrigué les bases dels Exercicis Espirituals, doctrina de la seva futura església.

L'acció MANRESA se centra en Crist com a impuls o principi de moviment i en l'home com a transportador de substància espiritual. L'artista admirava de Loiola la militància i la disciplina de sí mateix així com dels Exercicis Espirituals, el seu mètode rigorós per arribar a l'auto determinació i alliberament de l'ànima. Beuys prengué una creu migpartida, recoberta de feltre com a símbol de l'escissió i la fragmentació de l'home actual i de la seva pèrdua d'unitat. L'altra mitja creu va ser assenyalada en guix com la part que l'home hauria de completar. La creu forma part de l'Element 1. Activant una barra de coure, establia fluxos de l'Element 1 a l'Element 2, constituït per una caixa d'objectes diversos, aparells d'inducció pertanyents al món mecanicista, entre ells un generador. Mitjançant un tub de Geissler i de la llum i energia d'un arc voltaic que apropava alternativament al seu cor i a un plat amb un crucifix de massilla, l'artista fixà una transmissió de l'impuls de Crist altra vegada vers la creu, l'Element 1. El plat del crucifix crea un paral·lelisme amb el medalló del Creu del Tort de Manresa, que va suar sang el 1627.

Manresa esdevé en l'acció un espai marró (*Braunraum*), un lloc on es possible la transubstanciació. Beuys dibuixa una creu europea N/S/E/O, en què Manresa com a espai marró troba el seu contracamp al Museu de Thorvaldsen a Copenhaguen, que és el punt més al nord on arriba la llum i la intuïció del sud, de Manresa i de Roma. En l'eix Est/Oest hi situa Àsia, en el punt on va caure el seu avió a l'estepa russa, i a l'Oest, Ostende (Öst-Ende, fi de l'est), la ciutat del seu pintor admirat James Ensor.

MANRESA és, doncs, conceptualment, un espai on és possible la transformació, el viatge, l'experiència de la renovació. Una estació central de l'art i de l'espiritualitat.

MANRESA HBF

HENNING CHRISTIANSEN & BJÖRN NÖRGAARD

AMB LA COL·LABORACIÓ DE CHRISTOPHE CHARLES I FRIEDHELM MENNEKES

MANRESA, 4 DE NOVEMBRE DE 1994

L'acció MANRESA HBF realitzada a la ciutat de Manresa el 4 de novembre de 1994 pel compositor i músic Henning Christiansen i l'escultor Björn Nörsgaard, artistes d'origen danès i estrets col·laboradors de Joseph Beuys a l'acció MANRESA (1966) manté el substrat espiritual d'aquesta acció-demonstració i també el de Loiola a Manresa, transformant el lloc en una autèntica "estació central", on tenen lloc els misteris.

Paral·lelament, va tenir lloc una exposició de dibuixos i fotografies de l'acció MANRESA a la Fundació Caixa Manresa, on va ser presentada amb una conferència de Harald Szeemann. El títol de l'exposició va ser Manresa Hauptbahnhof, coincidint amb l'acció. El gener de 1995 es mostrà al Centre d'Art Santa Mònica de la Generalitat de Catalunya.

A l'acció MANRESA HBF (1994) es compleix el viatge. Amb uns altres instruments i litúrgia, es donà compliment a una invocació amb la força i l'energia del lloc, d'un *Braunraum*, d'un espai marró, en una geografia mística on el Crist del Tort, escultura en relleu en una mandorla mística, medalló procedent d'una creu de terme i avui a la Cova de Sant Ignasi, suà sang el 1627.

L'acció MANRESA HBF va ser una visitació a la font d'energia originària per dos artistes mediadors i conductors d'aquest viatge nord-sud en el continent d'Euràsia. Els dos artistes van crear un guió que seguia espais de la ruta ignasiana de Manresa i convertiren una acció FLUXUS en un Via Crucis amb sis estacions o parades en homenatge a Joseph Beuys i Ignasi de Loiola. Una creu escultòrica de Björn Nörsgaard que viatjà de Dinamarca a Manresa recull la simbologia d'aquesta memòria i resta avui com a testimoni d'aquella acció instal·lada sota el Pont Vell, al costat de les balmes del Cardener.

L'acció MANRESA HBF en cap moment va ser una repetició de l'originària acció MANRESA de 1966. Els estrets col·laboradors de Beuys van saber-ne escampar el missatge i amb nova litúrgia van emprar els recursos que ells havien aportat ja en aquella primera acció més tot el que els hi va suggerir el pas de Loiola per la ciutat de Manresa.

Crua de Beuys (Christiansen i Nörsgaard, 1994) · Fotografia: Jordi Play

Divendres 29 d'octubre de 2021. 18:30h.

Cultura i art

Espai Plana de l'Om

PARLEM D'ART

Parlem de Beuys

PARLEM D'ART

MANRESA, UNA GEOGRAFIA ESPIRITUAL

PRESENTACIÓ DE LLIBRE

Presentació oficial del nou llibre sobre l'acció MANRESA de Joseph Beuys titulat "Manresa, una geografia espiritual", a càrrec de la doctora Pilar Parcerisas, curadora de la publicació, i l'Editorial Tenov.

A continuació,

BJÖRN NÖRGAARD

CONFERÈNCIA-PERFORMANCE

Estret col·laborador de Joseph Beuys, l'escultor danès Björn Nörgaard farà una intervenció sobre la seva participació en l'acció MANRESA (1966) i l'acció MANRESA HBF (1994) a la ciutat.

Reserva de localitats: www.kursaal.cat · www.manresa2022.cat

Organitza:

Manresa 2022
Transforma

Ajuntament
de Manresa

MANRESA
Cor de Catalunya

Fundació
Turisme i Fires
de Manresa

Del 28 al 30 d'octubre de 2021

Cultura i art

CENTENARI DE JOSEPH BEUYS

PROGRAMA MANRESA 2021

Dijous 28 · 18:00h

Trobada de Björn Nörsgaard amb artistes locals a l'Escola d'Art de Manresa

---

Divendres 29 · 10:00h

Trobada de Björn Nörsgaard amb estudiants de Batxillerat Artístic de l'Institut Lluís de Peguera

---

Divendres 29 · 18:30h

Presentació del llibre "Manresa, una geografia espiritual"
i conferència-performance de Björn Nörsgaard a l'Espai Plana de l'Om

---

Dissabte 30

Treball de localitzacions de Björn Nörsgaard i preparació de l'acció "On és l'Element 3?" per al març de 2022

Tota la informació a
www.manresa2022.cat

Manresa 2022
Transforma

La ciutat que (et) transforma